

הצעת החוק לסגירת שידורי החדשות של תאגיד השידור "כאן" חוליה נוספת במאמצי הממשלה לפגיעה בשידור הציבורי ובתקשורת החופשית

מסמך זה מתייחס להצעת חוק לשינוי מתכונת השידור הציבורי ולהסדרת שידורי רדיו ארציים (תיקוני חקיקה), התשפ"ה-2025 (פ/5585/25)¹, אשר הוגשה על ידי חברת הכנסת גלית דיסטל אטבריאן מהליכוד.

הצעת החוק מהווה חוליה נוספת בשרשרת ארוכה של הצעות חוק שמטרתן לחסל את השידור הציבורי ולפגוע בתקשורת החופשית בישראל, במסגרת המהפכה המשטרית. ההצעה מבקשת, בין היתר, לסגור את שידורי החדשות של תאגיד כאן, לקצץ את תקציבו של התאגיד באופן משמעותי, ולהכפיפו לשליטה פוליטית.

מדובר במהלך משולב של הממשלה, הנעשה בתנועת מלקחיים, שצדו האחד הוא חיסול השידור הציבורי בישראל באמצעות הצעות חוק פרטיות המקודמות בחסות הממשלה, וצדו השני הוא ניסיון לפגיעה אנושה בעצמאות משדרי החדשות המסחריים בישראל, הנעשה בדרך של הצעת חוק ממסלית שהגיש שר התקשורת לאחרונה.

מטרת המהלך היא לחולל מהפך של ממש במפת התקשורת הישראלית, באופן שיביא לחיסולה של התקשורת החופשית בישראל, ולהכפפת גופי התקשורת להשפעות פוליטיות וכלכליות, הן מצד בעלי ההון המחזיקים בגופי השידורים והן מצד הפוליטיקאים שמבקשים להשפיע ולהתערב בשידורי החדשות.

מהלך זה עומד בניגוד לחוק ולעקרונות היסוד של משטר דמוקרטי. על פי פסיקת בג"ץ, שידור ציבורי המנותק מהשפעות פוליטיות וכלכליות חיוני להבטחת אקלים אמיתי של חופש ביטוי, ויש בו כדי לשמש כ"כלב שמירה" של הדמוקרטיה. הדברים יפים ביתר שאת בכל הנוגע לשידורי החדשות הציבוריים. הצעת החוק המבקשת לחסל את שידורי החדשות הציבוריים בישראל תביא לפגיעה ממשית בחופש הביטוי, בחופש העיתונות ובתקשורת החופשית. זהו הסדר בלתי חוקי, הפוגע בזכויות היסוד לחופש הביטוי ולחופש העיתונות, בלי שתהיה לכך תכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי, כפי שיורחב להלן.

עיקרי ההסדרים לחיסול השידור הציבורי בהצעת החוק

הצעת החוק כוללת שורה ארוכה של הסדרים, המכוונים כולם לגרום לפגיעה קשה בשידוריו של התאגיד ולהכפיפו לשליטה פוליטית:

¹ הצעת חוק לשינוי מתכונת השידור הציבורי ולהסדרת שידורי רדיו ארציים (תיקוני חקיקה), התשפ"ה-2025, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

- **חיסול שידורי החדשות של התאגיד בשפה העברית.** על פי ההצעה, תאגיד כאן יחדל לשדר שידורי חדשות ואקטואליה בשפה העברית, הן בטלוויזיה והן ברדיו. בכלל כך לא ישודרו עוד שידורי חדשות בעברית בערוץ 11, והתאגיד יחדל לחלוטין מלהפעיל את שידורי הרדיו ברשת ב'. ככל שיישם מהלך זה, לא יתקיים עוד בישראל שידור ציבורי של חדשות בטלוויזיה, ויחוסל המקור המרכזי של שידור החדשות הציבורי ברדיו, לצד שידורי החדשות של גלי צה"ל (שנעשים ניסיונות לפגוע גם בה).
- **הפיכת מועצת תאגיד כאן למועצה בעלת זיקה פוליטית.** הצעת החוק מבקשת לבטל את הליך המינוי של מועצת התאגיד הקבוע כיום בחוק, אשר נועד לשמור על עצמאות המועצה וניתוקה מהשפעות פוליטיות בדרך של בחירת חברי המועצה על ידי ועדת איתור בלתי תלויה. תחת זאת ההצעה קובעת מודל פוליטי, דומה לזה הקיים ברשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, לפיו הממשלה היא שתמנה באופן ישיר את כל חברי מועצת התאגיד לפי ההמלצה שיגיש לה שר התקשורת.
- **קיצוץ התקציב לפעילות התאגיד.** מוצע לקצץ באופן משמעותי את תקציבו השנתי של התאגיד ולהעמידו על סכום כולל של 500 מיליון ש"ח, במקום תקציב של כ-700 מיליון ש"ח. לכך תיתוסף פגיעה במקורות תקציב אחרים של התאגיד – פרסומות וחסויות וכן תשלום עבור תכני ארכיון – כפי שיפורט להלן. על פי אומדן משוער, הקיצוץ הכולל המוצע בתקציבו של התאגיד מגיע ליותר מ-300 מיליון ש"ח. מאחר שהחוק הקיים מקציב לשידורי החדשות סכום של כ-160 מיליון ש"ח, ברור שמטרת התיקון אינה רק לפגוע בשידורי החדשות של התאגיד, אלא גם בפעילותו השוטפת ובעיקר בעצמאותו.
- **ביטול האפשרות לשדר פרסומות וחסויות.** נוסף לקיצוץ המשמעותי שהוזכר לעיל, ההצעה כוללת איסור על התאגיד לשדר פרסומות וחסויות, הן בשידורי הרדיו והן בשידורי הטלוויזיה, ובכך שוללת ממנו מקור תקציבי חשוב הנדרש לקיומו ולביסוס עצמאותו, העומד כיום על כ-100 מיליון ש"ח.
- **הגבלת התעריפים הנגבים בעד תכני הארכיון של התאגיד.** עוד מוצע להגביל את יכולתו של התאגיד לגבות תמורה הולמת בעד שימוש מסחרי שיעשו גורמים חיצוניים בתכני הארכיון שלו, ונקבע כי הוא יוכל לגבות בעד תכנים אלה רק תעריפים המשקפים את עלויות התפעול השוטף של העמדת התכנים. סביר כי חלק זה של הצעת החוק נועד, בין היתר, להיטיב עם גופי שידור כגון ערוץ 14 וחדשות 12, ולאפשר להם לקבל מהתאגיד תכנים בלי לשאת בעלויות שווי השוק שלהם.
- **קיצוץ מספר תחנות הרדיו של התאגיד.** הצעת החוק קובעת שהתאגיד לא ישדר שידורי רדיו ביותר מ-5 תדרים, ובכך מבקשת להקטין את מספר תחנות הרדיו הארציות שהתאגיד משדר כיום, נוסף על הפסקת פעילותה של תחנת רשת ב'.

- **מכרז להפעלת תחנת רשת ב' כרשת מסחרית.** על פי ההצעה יפורסם הליך לבחירת בעל רישיון, שיפעיל את שידורי רשת ב' כרשת שידור מסחרית שתפעל בכיסוי ארצי. ככל שלא ייבחר גוף להפעלת תחנת הרדיו ברשת ב', יפסיק התאגיד לשדר את התחנה בתוך שישה חודשים מיום פרסום המכרז.
 - **הענקת רישיונות לשידורי רדיו בכיסוי ארצי.** ההצעה תאפשר למועצת הרשות השנייה להעניק רישיונות מסחריים לשידורי רדיו מסחריים בכיסוי ארצי, וברור כי התדרים שיוקצו לשם כך יהיו התדרים המשמשים כיום את התאגיד, וככל הנראה גם תדרים המשמשים כיום את שידורי הרדיו של גלי צה"ל.
- לסיכום, ככל שיושמו ההסדרים המוצעים בהצעת החוק, התאגיד לא ישדר עוד שידורי חדשות ואקטואליה בעברית; יוכפף למועצה בעלת זיקה פוליטית מובהקת; ויאבד חלק משמעותי מהתקציב שנועד לאפשר את פעילותו. אין ספק שמדובר בהצעת חוק שנועדה להביא לפגיעה דרמטית בשידור הציבורי בישראל, ובמעמדו העצמאי של התאגיד.

ההצעה מצטרפת לשורה של הצעות חוק בתמיכת הממשלה, שנועדו לפגוע בתקשורת החופשית ובשידור הציבורי

הצעת החוק היא חלק משרשרת ארוכה של הצעות חוק פרטיות וממשלתיות שנועדו לפגוע בתקשורת החופשית ובשידור הציבורי בישראל. מדובר במהלך משולב ומתואם, הנעשה בתנועת מלקחיים: מצד אחד מבקשת הממשלה לחסל לחלוטין את השידור הציבורי; מהצד השני היא מנסה להביא לפגיעה קשה בעצמאות שידורי החדשות המסחריים, להכפיפם להשפעות פוליטיות וכלכליות ולפטור אותם מחובות אתיות בסיסיות של שידור חדשותי, שבלעדיהן לא תהיה עוד ערובה לעובדות ולדיווח מהימן בשידורי החדשות.

חיסול השידור הציבורי: על שולחן הכנסת הונח מספר רב של הצעות המכוונות לחיסול השידור הציבורי בישראל, ולכל הפחות לפגיעה משמעותית בו. בין היתר הונחו הצעות החוק הבאות:

- הצעת חוק להפרטת תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשפ"ג-2022 (פ/176/25).² נועדה להביא לחיסולו של השידור הציבורי בישראל. הוגשה על ידי ח"כ טלי גוטליב מהליכוד.
- הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון – תקציב תאגיד השידור הישראלי), התשפ"ד-2024 (פ/4736/25).³ מבקשת לקבוע את תקציבו של התאגיד כחלק מתקציב המדינה ובכך להכפיפו לשליטה פוליטית. הוגשה על ידי ח"כ אביחי בוארון מהליכוד.

² הצעת חוק הפרטת תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשפ"ג-2022, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.
³ הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון – תקציב תאגיד השידור הישראלי), התשפ"ד-2024, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

- הצעת חוק הפרטת גלי צה"ל, התשפ"ה-2024 (פ/5059/25).⁴ מבקשת לסגור את שידוריה הציבוריים של תחנת הרדיו גלי צה"ל. הוגשה על ידי ח"כ ניסים ואטורי מהליכוד.
 - הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון – דרך מינוי מועצת תאגיד השידור הישראלי), התשפ"ה-2025 (פ/5389/25).⁵ מבקשת לקבוע מנגנון פוליטי למינוי חברי המועצה של התאגיד, ובכך להכפיף את התאגיד לשליטה פוליטית. הוגשה על ידי ח"כ אושר שקלים מהליכוד.
- פגיעה בעצמאות שידורי החדשות המסחריים:** לאחרונה פורסמה טיוטת חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ה-2025 (להלן: "**הצעת חוק השידורים**"), שבמסגרתה מבקשת הממשלה להביא לפגיעה דרמטית בעצמאות ספקי החדשות המשודרות בישראל, ולאפשר לפוליטיקאים ולבעלי ההון להשתלט על סדר היום הציבורי בישראל ולנווט את שידורי החדשות על פי רצונותיהם.
- כך, בין היתר, על פי הצעת חוק השידורים, מוצע לבטל את המנגנונים שנועדו לשמור על עצמאותן של חברות החדשות המסחריות, ולאפשר לכל גורם המבקש לשדר שידורי חדשות לפעול תחת השפעת בעלי ההון המחזיקים בגוף השידור, מבלי שיהיה מחויב בכללי אתיקה מינימליים לשידורי חדשות.
- מהלך זה הוא ניסיון למהפך של ממש במפת התקשורת הישראלית, שיביא לחיסולה של התקשורת החופשית ולהכפפת גופי התקשורת להשפעות פוליטיות וכלכליות, הן מצד בעלי ההון המחזיקים בגופי השידורים והן מצד הפוליטיקאים שמבקשים להשפיע ולהתערב בשידורי החדשות. כפי שנעמוד להלן, משמעות הדברים היא פגיעה אנושה בעקרונות היסוד של הדמוקרטיה בישראל ובזכויות היסוד לחופש הביטוי ולחופש העיתונות.

ההצעה מבקשת לגרום פגיעה קשה בשידור הציבורי, שאינה עומדת במבחני החוק והפסיקה

לא ניתן להפריז בחשיבותו של השידור הציבורי בישראל ובמטרות ובתכליות שלשמן הוא נועד, שהן מיסודותיה של חברה דמוקרטית. תפקידיהם של התאגיד והשידור הציבורי נקבעו בעיקרם בסעיף 7 לחוק השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד-2014,⁶ שבו נקבע כלהלן:

"התוכן שיספק תאגיד השידור הישראלי יהיה עצמאי, יופנה לכלל אזרחי מדינת ישראל ותושביה, ישקף ויתעד את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, את ערכיה ואת מורשת ישראל, וייתן ביטוי הוגן, שוויוני ומאוזן למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור בישראל" (ס' 7(ב)).

אחת מאבני היסוד של השידור הציבורי היא שידורי החדשות. לעניין תפקידו של התאגיד כמשדר

⁴ [הצעת חוק הפרטת גלי צה"ל, התשפ"ה-2024](#), מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

⁵ ראו ה"ש 3 לעיל.

⁶ [חוק השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד-2014](#), נבו.

חדשות, מוסיף החוק וקובע כי:

"תאגיד השידור הישראלי יספק תוכן חדשותי ותוכן בענייני היום, ובכלל זה בשפה הערבית ובנושא מורשת ישראל, והכול באופן מקצועי, הגון, אחראי, עצמאי, ביקורתי, נטול פניות ואמין, בשקיפות ותוך הפעלת שיקול דעת עיתונאי ונאמנות לאמת העובדתית ולחובת הדיווח לציבור" (ס' 7(ג)).

חיסול שידורי החדשות הציבוריים והכפפת התאגיד לשליטה פוליטית נועדו לחתור תחת אותן תכליות מרכזיות שהשידור הציבורי נועד להשיג, ויש בהם לקעקע את ההסדרים שנקבעו בחוק השידור הציבורי.

על חשיבותה של תקשורת חופשית ועצמאית במדינה דמוקרטית ככלי הכרחי לשמירה על חופש הביטוי וחופש העיתונות נאמרו בבג"ץ 2996/17 ארגון העיתונאים בישראל – הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ראש הממשלה⁷ (להלן: "בג"ץ התאגיד") הדברים הבאים:

"...התקשורת מהווה גורם מאזן לכוחו של השלטון, ומבטיחה כי האחרון לא יפגע בעקרונות הדמוקרטיים. מלבד היכולת לפקח על הממשלה – התקשורת מבטיחה זרימה חופשית של מידע והשמעה תדירה של דעות שונות ומגוונות. היא מאפשרת לאזרחים רבים יותר להשתתף בתהליך הדמוקרטי תוך אספקת המידע הדרוש להם לשם כך [...] לבסוף, גופי התקשורת משמשים גם פלטפורמה לקיומו של חלק גדול ומרכזי של השיח הציבורי והפוליטי. גם בתקופתנו, שבה חלק משמעותי מהשיח האמור נערך ברשת האינטרנט – כוחה של "העיתונות המסורתית" ושל הרדיו והטלוויזיה והיותם במה לחלק נרחב של השיח הציבורי, הוא עדיין צורך קיים, ויש לכבדו. תקשורת חופשית היא, איפוא, הבמה שעליה מתקיים השיח הציבורי וככזאת היא גורם, אשר משמר, מקדם ומעצים אותו השיח."

הדברים נכונים ביתר שאת לשידור הציבורי, שעיקר חשיבותו נעוץ ביכולתו לשרד שידורי חדשות ואקטואליה. כך נאמר לעניין זה בבג"ץ התאגיד:

"...שידור ציבורי, הכולל חדשות ואקטואליה, חייב להיות עצמאי ומשוחזר מהתערבויות ומאינטרסים פוליטיים וכלל זה משקף, בין השאר, זכות של הציבור [...] שידור ציבורי מבוסס ובלתי תלוי הוא כלי חשוב לקיומו של שוק תקשורת מגוון, תוסס וביקורתי, שאיננו נושא פנים לבעלי שררה, ממון או אינטרס. בהיותו כזה הוא שומר על הדמוקרטיה ועל ההשתתפות של אזרחי המדינה בעיצוב דמותה. [...] נקל להבין כי התערבות שלטונית בגופי התקשורת, גם אם היא נעשית ברמה

⁷ בג"ץ 2996/17 ארגון העיתונאים בישראל – הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ראש הממשלה (ניתן ביום 23.1.2019, פורסם בנבו).

‘המוסדית’, מתוך מטרה ‘להתאים’ את מבנהו של שוק התקשורת, כך שיתיישב עם אינטרסים של צד כזה או אחר במפה הפוליטית, מהווה למעשה, הכפפה אסורה של התקשורת, שאמורה להיות עצמאית – למאויים של השלטון. **התנהלות שכזו פוגעת בחופש העיתונות במובנו הרחב.**”

בית המשפט עמד בבג"ץ התאגיד גם על הקשר בין תקשורת חופשית לשמירה על זכות היסוד לחופש הביטוי:

“שידור ציבורי הוא חיוני להבטחת אקלים אמיתי של חופש ביטוי. בחוקות רבות מעוגנת הזכות של הציבור לקבל מידע, ולא רק הזכות לחלוק מידע – כחלק מהזכות לחופש ביטוי. שידור ציבורי בלתי תלוי משמש גם כ‘כלב שמירה’ של הדמוקרטיה לחשיפת שחיתות ברשויות השלטון, ועל כן חיונית עצמאותו. כדי להבטיח מילוי תפקידיו אלה נדרשת כאמור אי תלות מהשפעות פוליטיות וכלכליות.”

עולה אפוא כי על פי פסיקתו של בג"ץ, שידור ציבורי המקיים שידורי חדשות ואקטואליה הוא הכרחי לשמירה על חופש הביטוי וחופש העיתונות, ולשמירה על אופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל.

הצעת החוק מבקשת, כאמור, לחסל את שידורי החדשות הציבוריים בישראל ולהכפיף את התאגיד לשליטה פוליטית. לפיכך יש בה משום פגיעה דרמטית בזכויות היסוד החוקתיות לחופש הביטוי ולחופש העיתונות, ופגיעה ממשית במרקם הדמוקרטי בישראל. פגיעות אלה נעשות לתכלית פסולה של שליטה בגורם המשדר והתערבות בשידורים, ואינן עומדות במבחני המידתיות שנקבעו בפסיקה.

לסיכום, מכון זולת מתנגד בתוקף להצעה ומזהיר מפני חיסול משדרי החדשות של התאגיד והכפפתו לשליטה פוליטית. התאגיד הציבורי הוא נדבך מרכזי בשמירה על דמוקרטיה חיה ואקטיבית, ושמירה על עצמאותו היא חובה מוסרית וחברתית. המכון קורא לממשלה ולמחוקקים לפעול לשמירה על חופש העיתונות והביטוי.

כתיבה וייעוץ משפטי: עו"ד רונן ריינגולד ועו"ד אורי בסט